

ERDÉLYI GAZDA

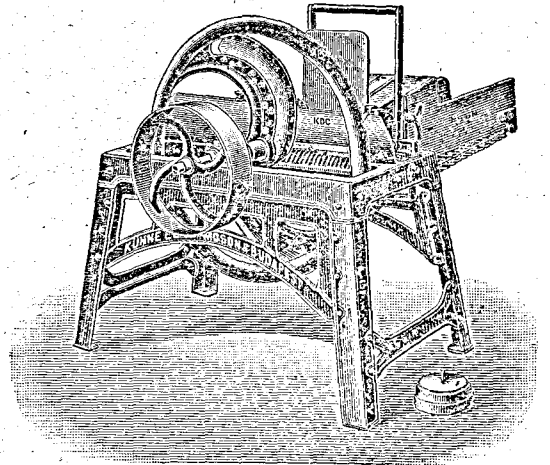
XLVI. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1914. DECEMBER 20.

51. SZÁM.

Idénygépek: Szecskavágók, répavágók, hengeres és tárcsás darálók, tengerimorzsolók ^{kézi- és erőhajtásra,} olajpogácsatorók, gyökmosógépek, takarmányfüllesztők stb. ::

„RÜHNE” mezőgazdasági gépgyár r.-t. **MOSON.**

Főraktár:

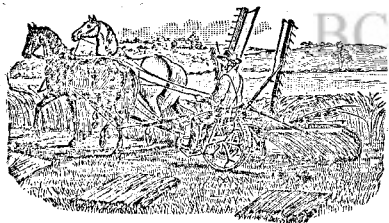
Budapest, VI., Vilmos-császár-ut 59.

Fiókraktárak: **Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.**

Teljes

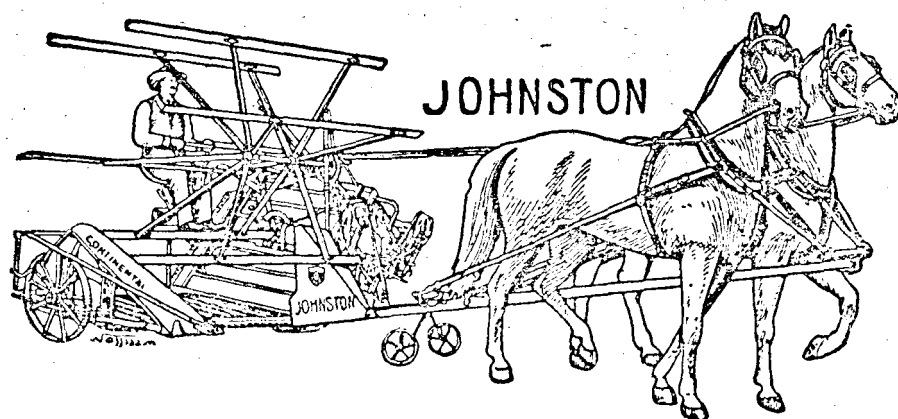
Takarmánykészítő berendezések és tejgazdasági felszerelések.

2012

„Johnston”

eredeti amerikai aratógépek ugy szerkezet, mint jó anyag tekintetében a legtükéletesebbek.

3152

Az előrelátható nagy munkashiány következtében ajánljuk **„JOHNSTON”** gyártmányu amerikai aratógépeink **sürgős** beszerzését, annál is inkább, mert a további behozatal Amerikából a jövő aratáshoz alig lesz lehetséges. — Felvilágosítással készséggel szolgál:

Bächer Rudolf — Melichar Ferencz

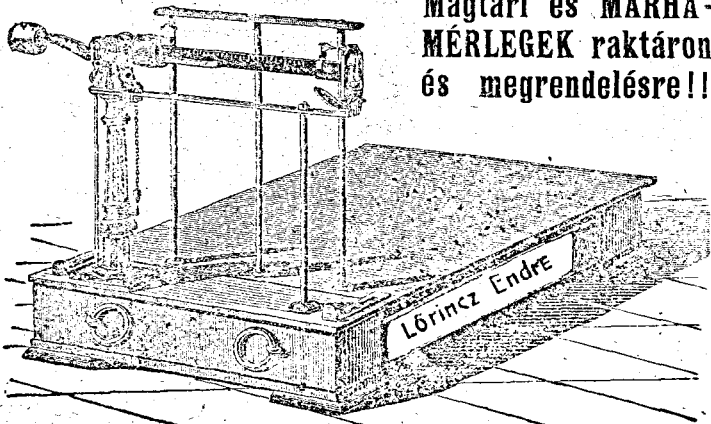
Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körut 26. szám.**

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGKÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-
LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

KOLOZSVÁR,
HOSSZU-UTCA 26. SZ.

3111

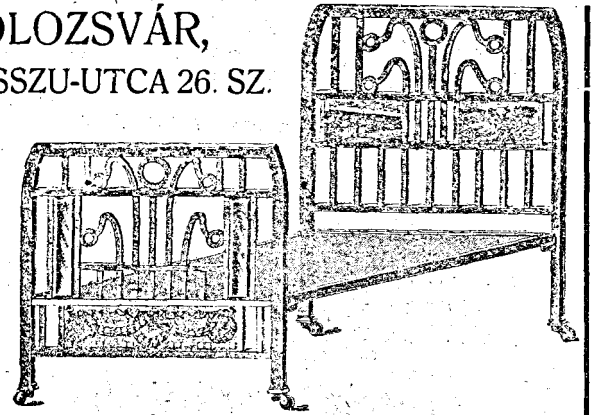

**Magtári és MARHA-
MÉRLEGEK raktáron
és megrendelésre!!**

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szak-
májába vágó minden munkát. Kór-
házak, szállodák, gazdaságok, is-
tállóak, tehenészetek stb. fa, vagy
fémbutorral való berendezését.
Folyósó, lépcső és sirrácok készi-
tését. Gazdasági és kerti kerítéseket
Kerti butorokat és sátrakat. Réz-
és vaságyakat és butorokat, stb.

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!

Szuperfoszfátot

és minden egyéb mü-
trágyaféléket ajánl a

**Mütrágyát
Értékesítő
Szövetkezet**

Budapest, V. kerület,
Fürdő-utca 8-ik szám.

2769

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vá-
sároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert
FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest,
V., Nádor-utca 31-33. szám.

**Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZO-
intézet** Kérjen ajánlatot

A KOLOZSVÁRI

TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénzügyintézete.
Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.
Egyéb alapjal 1.302.692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

Váltóüzlete: Ugyanott.

Aruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

2004

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kama-
tozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza.
Leszámitol váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapiro-
kat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10-50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönök-
et előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapirokat és idegen pénzeket vagy azok
vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előleget nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáratnál.

Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megőrzés végett értékpapírokat, betéti
könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt
csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állít ki bármely külföldi piacra.

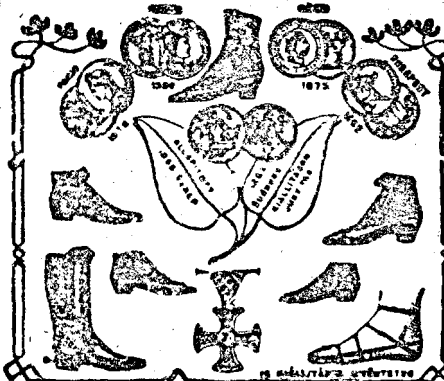
Árukra előleget ad, ha azok aruraktáraiba be vannak tárolva.

Aruraktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek
mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Főhívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangú mühe-
lyében a legjobb anyagból, legújabb divatszerint készült közkedveltségű
férfi és női cipőraktárára

2019

Megrendelés után készít ame-
rikai és francia, vagy bármily
tetszés szerinti faconu cipőket,
a legkényesebb igényeknek is
megfelelő kivitelben. — Vidéki
megrendelések pontosan és
gyors kivitelben mérték után,
de legbiztosabban egy használt,
a lábra találó cipő beküldésé-
vel eszközöltetnek. — Kiváló
tisztelettel: Matutsek József.

Magyar erdélyi fajta ökröfinókat 1-4 éves korig, igás-ökröket,
és 4-6 éves bival-ökröket **sürgősen**

keresünk megvételre.

Ajánlatokat kor, suly es ár megjelölésével (legalább 10 darabot kitevő mennyiségről) kérünk az

Erdélyi Gazda Társaság

Kolozsvár cimen — küldeni.

3035

MIKROSOL

**Hatása
biztos**

Páratlan

**a maga
nemében!**

Ajánlattal és prospektussal szívesen
szolgálnak
egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa

festékgyárak

2767 IV.

BUDAPEST, VII., Örnagy-utca 4.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10 SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A gabona a háboruban	479
Biztosítsunk	479
A tengeri termelése az erdélyi kisgazdaságokban. Dr. Cséser Lajos	480
Az amerikai tengeri fajták termése körül szerzett tapasztalatok. Gáspár József	481
Kormányintézkedések	482
Vegyes közlemények	482
Hírdetések.	

Kérjük a jövő évi előfizetések beküldését.

A gabona a háboruban.

A földművelésügyi miniszter nemrégiben felhívással fordult az ország gazdálkodó népéhez, amelyben az élelmiszerekkel való takarékoskodásra és a gabonakészletek nyílt, őszinte feltárására hívja fel a magyar földet művelő népet. Van a miniszter rendeletének egy igen érdekes részlete, amelyet érdemes volna kivétel nélkül mindenkinek, szegénynek, gazdagnak egyaránt megsziívnél. Ez a részlet így szól: »Ma, aki keveretlen tiszta buza, vagy rozslisztból sült kenyert eszik s aki rejtegeti a gabonát, amire a maga házában és gazdaságában nincsen okvetlenül szüksége, vétkezik a haza ellen és az ellenséget segíti».

Sulyos, nagyjelentőségű szavak ezek, benne van a magyar mezőgazdaság jelentőségének eddig még talán soha sem halott mértékben való kidomborítása. Őszintén hisszük is, hogy ezeket a szavakat azok, akikhez közvetlenül intézték a legteljesebb mértékben meg fogják szíívnél, de vajon meg fogják-e szíívnél azok is, akik a buzát békés időben csak a spekuláció játékszerének tekintették?

A kormány a mi hitünk szerint bizonyosan fog találni eszközöket, hogy ezt a dolgot az utóbbiakkal is elintézzé, a gazdaközönség a maga részéről már tisztában van a helyzettel és a miniszteri felhívás bizonyosan teljes megértéssel,

és teljes áldozatkészséggel fog találkozni a gazdák körében.

Mi tudjuk, hogy a felhívás nem azt jelenti, miszerint koplaljunk, csak azt, hogy amíg a háboru tart, kenyér és kenyér között ne legyen különbség. Egyéki a gazdag is olyan barna kenyeret, mint a szegény, olyant, amilyent a harcoló katonák esznek. Ha ez a kenyér kielégíteti az ók igényeit, akik teljes izomerejüket feszítik meg a haza érdekében és teljesen próbára teszik testi ellentálló képességüket, akkor ennek a kenyérnek jónak kell lenni azoknak is, akik szintén megfeszített erővel dolgoznak ugyan, de mégis fűtött szobában hajtják nap-nap mellett nyugovóra fejüket, akiknek mégis csak pontosan kijár a reggeli, ebéd és a vacsora.

A tejjel-mézszel folyó magyar Kanaánban talán szokattan lesz az időnek előtte kiürült magtár, szokattan lesz a háborus kenyér, hiszen arra mindig büszkéek voltunk, hogy a mi kenyérünk a legfehérebb és a legjobb izü volt a világon, de ezt a szokattan izt meg fogja édesíteni az a tudat, hogy a gabona ma a háboru legjelentékenyebb tényezőjévé vált. Ezt ugyan mi, akik a magyar föld igazát, a magyar mezőgazdasági törekvések létjogosultságát hirdettük, amugy is régen tudtuk. Tudják meg most már azok is, akik a mezőgazdasági törekvésekben csak osztályharcol láttak és tudják meg azt is, hogy a magyar gazdák milliói máris elvitték a haza oltárára a legbecsesebb kincsésé nyilvánított termékét a földnek: a gabonát. Nem fog süket fülekre találni a gazdák körében a földművelésügyi miniszternek a takarékoskosságra felhívó szözata sem. Ha áldozatkészségről van szó, akkor a magyar gazdákat mindehki helyén találja. Áldozatokhoz a gazda hozzá volt szokva a béke napjaiban is, mennyivei könnyebb most áldozatkésznek lenni, amikor nem csupán jól felfogott és jogosult egyéni érdekekről, de az egész ország egyetemes, legnagyobb érdekeiről van szó.

Biztosítsunk.

A háboru nem teszi nélkülözhetővé a vagyonsvédelem modern eszközeinek felhasználását, sőt ellenkezőleg csaknem parancsoló szükséggé teszi, hogy fokozottabb mértékben használjuk fel ezeket az eszközöket. Világos ebből, hogy helytelenül cselekszik mindenki, aki az elemi károk ellen nem biztosít. Tűz és jég ellen különösen a gazdáknak okvetlenül biztosítaniok kell. Nem azért, mintha félni kellene attól, hogy a betörő ellenség végig perzseli az országot. Hál' Istennek itt még nem tartunk, a határszéli kisebb jelentőségű betöréseken kívül alig kell attól félni, hogy nagyobb ellenséges invázió látogatná meg ezt az országot, e tekintetben elég biztosíték reánk nézve számos ütközetben edzett, bátorságában soha nem lankadó vitéz hadsereg. Amde ép az a körülmény, hogy a fegyverbíró férfiak nagyrésze már is ott van a harcmezéjén s valószínűleg a még itthonmaradtak javarészét is zászlók alá szölitják, a falusi gazdaságok, az uradalmak, kis- és nagybirtokosok ilyenformán mindinkább nélkülözni fogják azokat, akik vigyáztak arra, hogy egyrészt vigyázatlanságból, másrészt ellenséges indulatból tűz ne kerekedhessék sem a csürben, sem a magtárban, sem pedig a lakóházban.

Mostanában tehát jóval nagyobb a veszedelem, hogy tűzkárt szenvedhetünk. A közbiztonsági szölgálat ellátása sem oly tökéletes, mint békés időben. Mindenféle károsodás ellen megvédelmezhetjük magunkat, ha idejekorán biztosítunk, vagy a lejáró biztosítást megújítjuk. — Ugyanigy vagyunk a jégverés ellen való biztosítással is. Erről sem szabad annak idején megfeledkezni. Gondoljuk meg azt hogy a termények ára mily magas. Ezek a magas árak jövőben is megmaradnak. Ha már most valaki elfelejt biztosítani és termését elveri a jég, könnyen kiteszi magát annak a veszedelemnek, hogy nem lesz mit ennie, de legkivált nem lesz mivel törleszteni a földbirtokon levő terheket, holott, különösen a jelzálogos kölcsönök kamatainak és tőkerészleteinek törlesztését még a moratórium rendelet

Mezőgazdák ZUHATAG KUTJA.

Serleges rendszer cső és gummi nélkül.

Minden eddigi rendszert fölülmul

Minthogy az amerikai gépek behozatala a háborus viszonyok folytán teljesen bizonytalan, szerezzé be mindenki szükségletét a még raktáron levő készletből. Rendelje meg tehát már most az

Adriance fűkaszálókat és aratógépeket, valamint

Deere-féle tárcsásboronákat és tengeriültetőket.

Magyarországi vezérképviselőt:

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 29. szám.

2005

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok Fiu- és leánykafehérmű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérmű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint minoenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon ebédlő és futószőnyeg gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

is kivesszi ama követelések közül, amelyeket nem okvetlenül kell megfizetni a háboru tartama alatt.

Elsőrangú érdeke tehát a gazdaközönségnek, hogy a biztosítási ügyleteit megújítani el ne mulassza, de nincs is oka, hogy a tűz- és jégbiztosítást elhanyagolja, főleg az altruisztikus alapon álló biztosító intézmények, köztük első sorban a Gazdák Biztosító Szövetkezete a biztosítási díjat nem emelték és nem gördítenek semmi akadályt a kártérítési összegek kifizetése elé sem. Meg van tehát a teljes biztonság, hogy az, aki kárt szenvedett, az a kártérítést nem csak kellő időben, de okvetlenül meg is fogja kapni. A szövetkezeti intézményeknél ez a biztosíték jóval nagyobb, mint más biztosító társulatoknál. Emlékezzünk rá, hogy különösen a külföldi biztosító társaságok, amelyek sippal, dobbal és nagy reklámmal dolgoztak nálunk, milyen sietve vonultak ki az országból a háboru kitörésekor. Megszűntnek tekintettek minden biztosítási ügyletet. Ekkor tűnt ki csak igazán, hogy mennyire jobb a hazait pártolni, a hazai intézményeket s azok iránt bizalommal lenni, nem pedig az idegenek iránt. A szövetkezeti biztosító intézeteknél kétfős a biztonság, még azon esetben is, ha jelentékeny tartalékjai elvesznének, a kölcsönösség, amely a biztosító felek között fennáll lehetővé teszi azt, hogy minden fél, aki kárt szenvedett, hozzá jussón a kártérítési összeghez.

A tengeri termelése az erdélyi kisk gazdaságokban.

A kapá a belterjesebb, aprólékosabb földművelésnek az eszköze — Erdélyszerte még kézi eszközű kapaművelésnek némely szász s székely vidéket kivéve — kezelése közelebb hajlítja az »anyaföldhöz« a büszke (?) magyart. De hát hajlítja-e? mert biz sokfelé igen hosszú a nyele a kapának, mivel így sekélyebben vág, tehát könnyebb a munka. Az erdélyrészi falusi halárművelésben sok mindenféle kapásnövény előfordul, de leggyakoribb a burgonya, a takarmányrépa, kevéske cukorrépa, továbbá a hüvelyes terméket: mint bab, borsó, lenese, azután a napraforgó, marhatök, komló, tormá, mák — de a legfőbb kapás művelésű növénye Erdélynek a tengeri — stilszerűben törőbuza — mellyel Erdély 15 vármegyéjében a közép 1911. esztendőben

729.769 katasztrális hold* volt bevetve, ugyanabban az évben pedig termett:

	6'887.000 métermázsza
1910-ben	7'016.900 "
1906-ban	6'788.000 "
1905-ben	5'505.937 "

mig a buza 1910-ben: 4'551.659 métermázsza
1911-ben: 3'585'000 "

termett csak. Tehát ennyire uralkodó gazdasági növény, mert kenyérenövény: hiszen az átlag falusi ember eledelének 60—80%-át a tengeriből veszi.

A legtöbb kukoricaföld Hunyad vármegyében volt 1911. évben: 85.025 katasztrális holdan; közel jut hozzá Kolozs és Alsófehér; katasztrális holdanként legnagyobb átlag termés (864 kilogramm) Brassó vármegyében volt, legkisebb (4.68 kilogramm) Kisküküllő vármegyében s legkevesebb tengerit természetesen az inkább zordon Csik vármegye termel 3187 katasztrális holdan. Csak némi vigasztalásul jegyzem ide, hogy 1911-ben az országos átlag is csak 830 kilogramm volt, de ettől a számtól az erdélyi megyei átlagok nagyon elmaradnak (Brassó kivételével) 560 kilogramm, gondolkozóba ejti az embert, hogy akkor miért termelnek tengerit a legnagyobb területen az erdélyiek? amikor az általában hűvös, esős időjárásban sokszor szynlódik az erdélyi tengeri és mert legtöbbször hidegek a májusi éjjelek, hát fázik a kelő növényke; bugázáskor, virágzáskor eső mossa, ezért hiányosan termékenyül s mert sok hegyvidéken megint korán, már augusztusban beállanak az esős napok, hideg éjjelek; sokszor a esővek 25—35%-a nem érik be, mindez azonban a természet dolga: más szempontból kell néznünk az ember mun-

* Öszibuzával, ugyanazon évben 599.102 kat. hold volt bevetve.

Község: (megye)	A szántóföld területe:	A tengeri %-a:	Egyébb főnövény:	A gazdaság jellege:
Felvincz (Alsó-Fehér-m)	2946 kat. h.	33%	Őszi kalászos 30%	nyomásos g.
Holdvilág (Nagyküküllő-m.)	3096 kat. h.	33%	Kalászos 33%	nyomásos g.
Ajton (Kolozs-m.)	2304 kat. h.	34%	Tavaszi kalászos 54%	szabad g.
Alsódetrethem (Torda-Aranyos-m.)	1821 kat. h.	37%	Tavaszi kalászos 28%	szabad g.
Algyógy (Hunyad-v.m.)	3300 kat. h.	54%	Őszi kalászos 36%	szabad g.
Miriszló (Alsó-Fehér-m.)	676 kat. h.	63%	Őszi kalászos 18%	szabad g.
Oláhlápos (Szolnok-Doboka-m.)	3384 kat. h.	80%	Őszi és tavaszi kalászos 10%	szabad g.

káját, aki őszi szántást nem ad a tengeri alá, de sokszor nem is trágyázza a földet, a magot nem sorba, sem ekével, sem vonalzó után kapával rendben nem veti, de nagy általánosságban kézzel szórja a friss tavaszi szántásba a maradék magot s úgy boronálja be valamelyest, hogy a varjunak is legyen egy kis tavaszi eleége. Tehát egyenletlenül két a tengeri, a bivalyfekvésnyi közöket kitölti burgonyával, babbal, tökkel, stb. — ezek miatt aztán csak egyszer kapál becsülettel, ritkán kétszer, vagy talán már löltöget. Mennyire előljár ettől a művelési módtól a bácskai négyzetes ültetés, lókapaművelés, pedig ott takarmányul művelik a tengerit, a mezőségi ember pedig tápláléknak s mégis ennyire elhagyja fő táplálékának kulturáját!

Pár év óta a vetőmagfajta sem megfelelő, általában nehezen beérő fajtákat kaptak fel, hiszen az állami inségakciók (1898) idejéből argentiniai lófogó tengeri is származott be, vagy némely jól dolgozó uradalom esetleg jól sikerült amerikai tengerijéből vitték haza a harmadot a falusiak, amely azonban az ő művelési viszonyaik között már gyengén sikerült a következő évben. Hát ez a kapasművelés nem jelent belterjes művelést az erdélyi falusi határok 70%-án. Pedig — habár zsaroló növény a tengeri — okszerű szántással, trágyázással, sorvetéssel, sorműveléssel s megfelelő gyorsérésű tengeri félével nemcsak meglehetően kétszerezni a termést, de a célirányos kapaműveléssel (sor) az erdélyi földek egyik nagy baját, a gyomokat lehetne jól irtani.

Üzemi szempontból általában azt mondhatom, hogy a hármas nyomás révén a faluhatárok 1/3-ada tengerivel van bevetve, de a szabadgazdasági határokon is emelkedik a tengeri termelési aránya. Am lássunk néhány példát:

Hofherr—Schrantz és Clayton—Shuttleworth Részvénytársaság gépgyár
3023 Erdélyrészi képvisellete, állandó nagy raktára
Babós és Társai vasnagykereskedésében Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 21.

Amíg soknak tartjuk a nyomásos határok 30–33%-os tengeri arányát s azt remélné az ember, hogy a szabadgazdasági határon talán hátrább szorul a tengeri s más kapásnövény is előtérbe kerül — épp az ellenkezőjét mutatják fenti számok, majdnem azt, hogy a szabadgazdasági rendszerű határon minden lehető helyen szabad kukoricát termelni.

Amnyira elhatalmasodik, hogy már a kalászosok területét is lenyomja. Például 10%-ra Oláhláposon!

Szerencsére a hegyvidéki községben a területnek 60%-a fütermő hely, amelyen elég nagy állatlétszámot tartanak, azonkívül 26.964 katasztrális hold erdő területen is akad a lakósnak keresete, mert különben baj lenne, ha csak a 80%-nyi tengeri terület termésére lenne utalva és ahol csak két évenként érik be azon a tájon a tengeri.

A *maximális* tengeri területtel bíró *Oláhláposon*, ha a 2671 katasztrális hold tengeri területet besorozzuk (1911-ben) 10 métermázsa katasztrális holdankénti átlag termékkel 26.710 métermázsa az össztermés, ebből a 2943 lélekre fejenként 909 kilogramm esik (a 688 családra 38.05 métermázsa; a családra 4.3 lélek jut). Miután a tengeri termésben Erdélyszerte az emberrel a sertés osztozik s Oláhláposon csak 218 darab sertés volt s ennek évi szükséglete cirka 1000 métermázsa, tehát a lakósnak 25.710 métermázsa marad, azaz fejenként 870 kilogramm. Hát ez a mennyiség talán elég (hiszen 1.3 lélek gyerekszámra vehető?) — hátha azonban a termés 20–25%-a nem érik be, vagy csak 5–6 métermázsa terem, mint 1913-ban? A 150 katasztrális hold őszi + 220 katasztrális hold tavaszi kalászos termése csak ünnepnapra elég; a 473 tehén, 150 bivaly, 181 kecske s 2000 darab juh teje »früskre« kell, hamar kés alá szorul a 218 darab sertés; majd a juh, aztán a növendék állatok, tehát ugyan ha a sertésvesz, májméltely s lépfene meg nem tizedelte a kisebb haszon állatlétszámot — irván most 1914-el! Ime a tullengő tengeri termelés veszélye!

Fentli táblázatomban a Hunyadmegyei Algyógy *közép helyet* foglal el 1800 katasztrális hold tengeri területtel (54%) szorozva 903 kilogramm katasztrális holdankénti megyei átlaggal (1911-ben) = 16254 métermázsa volt az össztermés, ebből az 1019 darab sertésnek 4585 métermázsa kell egy évben, marad az embernek 11.669 métermázsa. A lakosok száma 2981, tehát fejenként 310 kilogramm, de ez már csak vacsorára (puliszkára) elég, hisz 1200 katasztrális holdan őszi búzát termelnek. Itt tehát már a sertés biztosabban hizhat, mint Oláhláposon, u. i. Algyógy egyik legmelegebb klímájú helye Erdélynek — itt a tengeri biztosan beérik.

Végül a normális szántó használatu *Felvinc*, alsófehérmegyei községben a tengeri területe 1000 katasztrális hold (34%) szorozva 1060 kilogramm megyei átlaggal = 10.600 métermázsa volt a termés

1911-ben! A 808 darab sertésnek 3636 métermázsa kell egy évben, marad a felvinci embernek 6964 métermázsa s 2081 lévén a lélekszáma, jut fejenként 330 kilogramm egy évben.

Tehát bár Felvincen is a határ $\frac{1}{3}$ -da tengerit terem, már nem dúsálnak benne, de ellenben 900 katasztrális holdan terem az őszi buza s az állatlétszám is elég arányos!

Végezetül még szociológiai különöség, ha már a tengeri termésben a sertéssel osztozik az erdélyi ember, milyen osztályrészt jut neki a sertésből? A fenti 3 község sertéslétszámát megszorozva 60 kilogramm átlagsúllyal s az összeget elosztva az emberi gyomrok számával, úgy évenként és fejenként jut Felvincen 23.5 kilogramm, Algyógyon 20.5 kilogramm és Oláhláposon 4.5 kilogramm. Az oláh lakósságu Oláhláposon s Algyógyon szerencse a sok bőjt — de miért bőjtől a református Felvinc? Am, ismétlem, csak kuriozumnak tekintsük ezen legutolsó viszony számokat.

Dr Cséser Lajos.

Az amerikai tengeri fajták termése körül szerzett tapasztalatok.

A gazdák körében állandó a törekvés újabb-újabb növényfajták termesztésére, melyek szebb, jobb és nagyobb termékkel fizetnek, mint azok a fajták, melyek a gazdaságban jelenleg termelés alatt állanak. Ez a törekvése a gazdáknek különösen előtérbe helyezkedik — a tengeri termésénél, melyre a tengeri kölcsönös termékenyülése folytán változásra könnyen hajló természeténél fogva kiválóan alkalmat is ad.

Az újabb-újabb tengeri fajták termesztése iránt való előszeretettel az amerikai s azok között is különösen a lófogú fajták felé hajlik, melyek a messziről jöttek hírével is inkább felkeltették az érdeklődést. Azzal pedig, hogy a növény nagyobb és erőteljesebb fejlődést állít a szemlélő elé s helyenként nagy termékkel fizetett, jelenleg már meglehetősen területet is hódított.

Pár éve egy nem lófogú amerikai tengerifajta is helyet foglalt a vetőmag árjegyzékek »Ujdonosságai« között: »Uj óriás arany kukorica« néven, mely az amerikai fajták között is a csónék és magnak rendkívüli nagyságával tűnt fel.

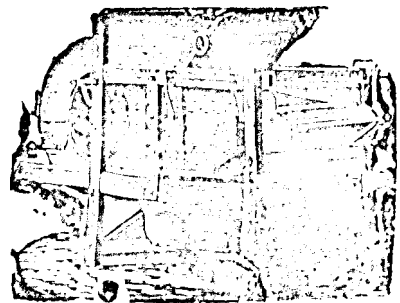
Az új óriás arany tengeri fajtaival a múlt évben végzett kísérletek kevés kivétellel beigazolták azokat a híreket, melyekkel ez a fajta tengeri előállítás hazájából utnak indult. Az idén a múlt év biztató eredményének hatása alatt az új óriás arany tengerivel nagyobb területet — 40 kat. hold — vetetett be. Az arany kukorica termesztésének nagyobb arányokban bevezetésére pedig kísérleti termelés alá vettük a legújabbban feltűnt amerikai lófogú tengerit, a tuskés szemű »Illenoist«, melyről azt állítják, hogy a hazájában kat. holdanként 100 q (Egyszáz métermázsa) esőves termékkel fizet.

Az óriás arany kukorica, melyet a lapok múlt évi számának egyikében ismerttettem, az idén és a fent jelzett területen kat. holdanként 40 mm. esőves termékkel adott. Az Illenois valamivel kedvezőbb körülmények között: 60 mm. esőves termékkel fizetett. Mind a két fajta a legjobb termő erőben levő talajon termesztetett — a talaj művelése és a növények ápolása azonban csak »erdélyiesen« juttatott osztályrészekül, vagyis egyszeri szántásba kerültek és kétszer, nem is mindig a maga idejében és a hogyan a részes művelők szokták, lettek megkapálva. — Mindkét fajtának hozama ugyan mögötte maradt a hazájukban állítólag adott mennyiségnek, ez a körülmény azonban tekintettel a talajművelés és a növényápolás hiányaira, nem veszi élet annak az állításnak, hogy eredeti hazájukban 100 métermázsa termékkel fizettek. De sőt az egyiknek két évi, a másiknak egy évi kísérleti termelése után azt a következtetést vonhatjuk le, hogy mind a két fajta megadhatja a 100 métermázsa termékét, ha viszont mi is megadhatjuk a termelésre vonatkozó mindazokat a feltételeket, melyeket előállítás hazájukban megkaptak. Ezek a feltételek pedig a következők: a szőlő zónájában kitűnő erőben levő vagy erősen trágyázott termőföld, mely fekvésekben avagy oldalsal helyeken, a déli oldalon; mély őszi szántás; tayaszi porhanyítás, kézzel fészekbe vagy ültető (fészekvető) géppel vetés és többszöri — legalább ötszöri — kapálás s mindezekhez végül a korai vetés.

Ha az előírt feltételeket megadhatjuk, elmarad az amerikai fajták termesztésével gyakran hallható az a panasza is, hogy erdélyi klíma alatt nem érik be. A klímánk ugyanis kiemelve a szőlő zónákban való termelést, elég meleg és elég csapadékos arra, hogy ha a többi feltételeknek eleget tettünk, teljes kifejlődésre hozza az amerikai fajtákat.

A szóban forgó két fajta amerikai tengeri dus levélzete és magasra felnőtt szára, mely a három és négy méter között váltakozik, erős bizonyítékú külső jelek arra, hogy képesítve vannak a nagy termés hozamra, melyet az idén a körülményekhez képest be is váltottak. E mellett azonban mind a két fajtának az idén is erős sarjhajtó képessége igazolódott be, melyet az idén azáltal sikerült visszazsoritani, hogy egy bokorban három növénynek engedtünk kifejlődést; ott, ahol három szál növény fejlődött, semmi, vagy alig egy-egy sarjhajtás (fattyu) volt észlelhető. Ellenben ott, ahol csak egy szál állott, hármásával is törték elő a fattyuhajtások s a virágzás idejéig 3–4-szer is le kellett tördelni.

Az új óriás arany kukoricát az idén főzésre és sütésre is megpróbáltuk, mint esemege kukoricát felhasználni, igen jól bevált erre a célra is, ugyannyira, hogy érdem szerint foglalhat helyet az elsőrendű s speciális esemege kukorica sorában. Erre a célra használhatóságát nagyon emelte a magvak nagysága, magas cukortartalma, sokáig teljesen maradó ál-

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb

eredeti „KALMAR“ rostát

sziveskedjék árjegyzéket kérni amellyel több oldalú anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

2006

KALMAR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely

Vezérképviselő: A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége Budapest, V., Váci-körut 32.

lapota és az a körülmény, hogy forró vízbe téve 10 perc alatt teljesen megfőtt.

Mint hogy az erdélyi részekben a fészketvető gépek alkalmazását az oldalos és az apró parcellákra darabolt szántóföldek lehetetlenné teszik — a termés biztosítására pedig a többszöri kapálás elengedhetetlen feltétel: a vetésnek ez idő szerint egyetlen módja eke után minden negyedik barázda oldalába, a kézzel való vetés (fészkelés).

Marosvásárhely.

Gáspár József.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A földmivvelésügyi miniszter a gazdákhöz.

A földmivvelésügyi miniszter a következő felhívást intézte a gazdaközönséghez: »Mint hogy a külföldről élelmiszereket nem igen hozhatunk be az országba, hű szövetséges társunkkal együtt a magunkból kell megélnünk. Hogy azonban semmiféle körülmények között semmiféle baj ne érhesen bennünket, a józan előrelátás azt parancsolja, hogy a fogyasztásban mindenki, mindenben takarékos legyen. Különösen okosan és takarékosan kell bánnunk a búzával, meg a rozssal, mert az idén a buza- és a rozstermésünk nem volt olyan, mint a tavalyi. A kormány ezért elrendelte, hogy a malmoknak és kereskedőknek csak olyan kenyérlisztet szabad a polgári közönség részére eladni, amely egyharmadrészben árpaliszttal, tengeriliszttel vagy burgonyaliszttel, vagy más megengedett lisztpótlékkal van keverve. Mivel azonban a buza- és rozskészletek arányos fogyasztása céljából szükséges, hogy ne csak azok, akik a lisztet vagy a kenyeret veszik és ne csak azok, akik járandóság fejében kapják a búzát vagy a rozst, hanem az országban kivétel nélkül minden ember csak ilyen kevert lisztből sültött kenyeret fogyasszon, ezennel felkérem azokat, akik a maguk gabonájából őrölt lisztből otthon sütik a kenyeret, hogy ők se fogyasszanak tiszta buza vagy rozsz kenyeret, hanem ők is keverjék a buza vagy rozslisztet egyharmadrészben árpa, burgonya, vagy tengeri lisztel és azt a búzát és rozst pedig, amire ha ők is kevert lisztből sütnek, a maguk házában nem lesz okvetlenül szükség, adják el, hogy a buza és a rozsz eljuthasson azokhoz, akiknek arra szükségük van. Ma, aki keveretlen tiszta buza vagy rozslisztből sültött kenyeret eszik s aki rejtegeti a gabonát, amire a maga házában és gazdaságában nincsen okvetlenül szüksége, vétkezik a haza ellen és az ellenséget segíti, mert gyöngíti az ország gazdasági erejét. A kötelező rendelet kiadása helyett kinek-kinek lelkiismeretére bizzuk a dolgot s reméljük, hogy mindenki belátja, hogy ha most nem tiszta buza vagy rozslisztből sültött kenyeret eszik és nem tart vissza több búzát és rozst, mint amennyire, takarékosan számítva, szüksége van, hazafias kötelességet teljesít és — akármilyen kis dolog is ez harcban álló vilég katonáink hősi véraldozatához képest — ezzel mégis igazán mindenki hozzájárulhat ahhoz, hogy ellenségeinken dicsőséggel diadall arathassunk.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Az Udvarhelyvárm. Gazdasági Egyesület közgyűléséről. Vármegyénk gazdasági egyesülete e hó 8-án tartotta meg őszi közgyűlését, melyen az 1915-ik évi munkaterv és költségvetési tervezet fogadott el egyéb ügyek mellett.

A közgyűlés ugyanazon helyes szociális érzék által vezetettve, mely tevékenységét mindig irányította, kimondta azt, hogy a nagy időkre való tekintetből, ha nélkülözni leszen is kénytelen az állam támogató kezét, azon alkotásait, melyeket békés időkben az állam támogatása mellett-hívott életre, a székelkereszturi magyar erdélyi fajta bika kiállítását, 2—3 éves üsző díjazást ez évben is rendezni fogja, fentartja a szüz gulyát is, mely 30 év alatt jó szolgálatokat tett a vármegye magyar erdélyi fajta szarvasmarha tenyésztésének, nem szünteti be, sőt fokozott mérvben fogja rendezni téli gazdasági előadásait, mert úgy van meggyőződve, hogy ha valaha, most a legfőbb ideje annak, hogy a néppel az egyesület minél bensőbbben érintkezzék, tanítója, tanácsadója legyen annak, nehogy az a reá zudult terhektől elcsüggedve, földjeit vetés nélkül hagyja, tetézzé ezzel is az országos szerencsétlenséget, melyet a reánk kényszerített véres és hosszú háboru hatása alatt szenvedünk. A költségeket az egyesület részint saját forgó tőkéjéből előlegezi, részint társadalmi uton iparkodik beszerezni. Nagy gondját képezi az egyesületnek az, hogy a nép idejekorán jusson kellő mennyiségű tavaszi vetőmaghoz, hogy minél több terület legyen kenyérmagvakkal bevethető, hogy ily módon maga se szenvedjen szükségét, de vérök hullásával, éltök kockázatásával hazát védő hőseink is kapják meg a roppant erőfeszítéseket kívánó munkájukhoz az erőpótló mindennapi kenyeret. Saját forgótőkéjéből is fog ez irányban áldozatokat hozni az egyesület, egyúttal a társadalmi szervek egyöntetű munkájával mozgalmat indít oly irányban, hogy a tavaszi vetőmaggal való segélyezést az állam, bár áldozatokkal is vezesse be. Segélyezni fogja a gazdákat műtrágya szükségletek beszerzésében, állattenyésztési és üszőbeszerzési alapjaiból a meddig készletei terjednek, a kisgazdákat támogatja közben jár gyümölcsfa csemeték beszerzésében.

A hadikölcsön céljaira 5000 korona kölcsönt jegyzett a választmány, mit a közgyűlés lelkesedéssel vett tudomásul s néhány kisebb érdekű ügy elintézésével az elnök megköszönve a tagok részéről tanusított buzgalmat, az ülést bezárta.

Sz.-udvarhely, 1914 dec. 10. X.

— A m. kir. mezőgazdasági muzeum a háboru miatt további intézkedésig, hétfőn és pénteken egész napon át zárva marad. Kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt 10 órától déli 1 óráig a reneszánszépület gyűjteménytárai, szerdán és vasárnap pedig a gótikus épületrész gyűjteménytárai tekinthetők meg.

— Puhasajtókészítés. Az osztrák földmivvelésügyi miniszterium figyelmezteti a sajtgyártással foglalkozókat, hogy a lágysajtoknak, pl. Camembert, de Brie stb.-nek behozatala csökkent. Azok a tejgazdaságok, szövetkezetek stb., amelyek eddig ilyen sajtot készítettek, jól teszik, ha egyelőre kísérletképpen megpróbálnak efféle lágysajtokat készíteni. Hazánkban is érdemes lenne tejszövetkezeinknek és erre hivatott tejgazdaságoknak a jövedelmező lágysajt-készítéssel megpróbálkozni, most, amikor a külföldi verseny nem nehezíti meg valamelyik új sajtunk a bevezetését.

A LAPPELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

A Dr. Borovszky-féle szagosított

BOROLIN

a világ legjobb és leghatásosabb házi-szere. A Borolin a fájdalmakat azonnal megszünteti.

Megrendelhető a Borolingyárban Budapest, II., Margitrakpart 45. sz. Próbauveg 50 fillér.

2702

Földmives iskolát végzett gazdasági felügyelő

ispán

uradalomhoz kerestetik.

Ajánlatok fizetési igény megjelölésével:

Uradalmi intézőséghez

Válaszutra küldendő.

3153

A legnagyobb állami és első díjakkal kitüntetve.

Bogyay Gyula tájkertészete

tájkertész és kertépítő

BUDAPEST

Telefon 25—33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25—33

2278

VII., Gizella-ut 15.

(Lakás: Stefáni-ut 1. szam.)

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGKÖLCSÖBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

bizalmi férfiai adnak véleményyt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001